

تاب آوری اقلیمی، چالش پیش روی معماری ایران

سعیده اسدی^{1*}، علی شرقی²

1- دانشجوی دکترا معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، لویزان، تهران.
2- استادیار، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، لویزان، تهران.

چکیده

تغییرات اقلیمی تهدید جدی عملکرد ساختمانها و سکونتگاههای انسانی در آینده محسوب می شود. این درحالیست که وابستگی فزاینده به سوخت های فسیلی قدرت انطباق با گرمایش زمین در آینده را کاهش خواهد داد. تاب آوری سازی سیستم های معماری و شهرسازی برای مقابله با این مخاطره در آینده ضروری است و آنچه ساخته یا طراحی می شود باید با هدف غلبه بر تغییرات اقلیمی باشد. بنابراین با این سوال روبه رو هستیم که کدام گونه ساختمانی در برابر تغییرات اقلیمی آتی بیشتر تاب آور و تطبیق پذیر است. پاسخ بسیاری از افراد مسکن بومی است. اینگونه از مسکن، در طول سالها ایجاد شده، ماندگار مانده و با شرایط محیطی مختلف روبرو شده است. در مقابل ساختمان های مدرن، معماری بومی با توجه به اصول تکامل یافته در طی نسل های مختلف در هر منطقه ای با مسائل زیست محیطی آن سازگارتر است. تحقیق حاضر با رویکرد کیفی و در چارچوب شاخص های موثر بر تاب آوری اقلیمی معماری شامل کاهش و تطبیق پذیری، به تحلیل معماری مسکن بومی ایران پرداخته است. تعدد و افزودنی عناصر معماری تاب آور در برابر این تهدید، در عین سادگی سیستم ها و دوام و بومی بودن آنها همگی نشان از تاب آوری اقلیمی این مسکن دارند به گونه ای که در صورت رخداد اختلال در عملکرد یکی از این سیستم ها، سایر عناصر در عین جذب شوک های ناشی از آن به عملکرد خود ادامه می دهند که این مصداق بارز تاب آوری محسوب می شود.

واژه های کلیدی: تاب آوری اقلیمی، تغییرات اقلیمی، مسکن بومی ایرانی، تطبیق پذیری.

1- مقدمه

در سالهای اخیر تغییرات اقلیمی¹ به عنوان تهدیدی برای عملکرد ساختمانها و سکونتگاههای انسانی مطرح شده است [1]. این معضل چالشی جدی برای روند توسعه پایدار فعلی و در آینده محسوب می شود و نیازمند رویکردهای جدید و توجه به پیچیدگی ارتباط بین سیستم های اقلیمی، اکولوژیکی و کالبدی است [2]. گرمایش جهانی بزرگترین چالشی ست که زمین با آن روبرو است و این درحالیست که وابستگی فزاینده به سوخت های فسیلی قدرت انطباق با گرمایش اقلیمی در آینده را کاهش خواهد داد [3]. این تغییرات منجر به سوانح مکرر و شدید آب و هوایی مانند تابستان های خشک خواهد شد و تاثیر قابل توجهی بر طراحی ساختمانها و چگونگی قرارگیری در معرض شرایط شدیدتر اقلیمی خواهد داشت [4]. در ایران نیز به دنبال جریان گرم شدن جهانی، تغییر اقلیم در حال رخداد است و در مناطق مختلف به اشکال گوناگون در حال ظهور می باشد. به طور کلی تغییرات اقلیمی در ایران، شامل افزایش مدت زمان تابش، افزایش دما و طوفان است. این موضوع نیازمند راهکارهای افزایش ظرفیت تطبیق پذیری² در ابعاد مختلف می باشد [5].

¹ Climate change

² Adaptability